

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการชักถามผู้ต้องสงสัยใน คดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้¹

ร้อยตำรวจเอกปราศรัย ร่วมพันธ์²

กระบวนการชักถามผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะมีเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่แตกต่างจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวการใช้กฎหมายตามปกติ กล่าวคือการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีความมั่นคงจะมีการร่วมกระทำที่เป็นกลุ่มขบวนการ มีการฝึกฝนกองกำลังเหมือนกองกำลังทางทหาร การวางแผนก่อเหตุอย่างซับซ้อนรัดกุม การปกปิดข้อมูลของกลุ่มขบวนการเป็นความลับ และการทำลายพยานหลักฐานต่าง ๆ หลังจากมีการก่อเหตุตลอดจนการสร้างสถานการณ์เชิงปลุกปั่น ปลุกระดมบุคคลในพื้นที่ให้เข้าเป็นแนวร่วมกับกลุ่มขบวนการ และกระทำการต่อต้านอำนาจรัฐก่อให้เกิดความขัดแย้งและความไม่สงบในพื้นที่อยู่ตลอดเวลา และสืบเนื่องต่อกันมาเป็นเวลานาน กรณีดังกล่าวทำให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนคดีความมั่นคงไม่อาจรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการสืบสวนสอบสวนเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้โดยง่าย รัฐจึงจำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีลักษณะเป็นกฎหมายพิเศษหรือกระบวนการพิเศษก่อนการสืบสวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งก็คือกระบวนการชักถาม ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สามารถนำตัวบุคคลที่ต้องสงสัยหรือเกี่ยวข้องเข้าสู่กระบวนการชักถาม โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย คือ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ซึ่งเป็นไปตามหลักการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) คือ การมีกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่เพื่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม แต่อย่างไรก็ตามการนำตัวบุคคลใด ๆ มาควบคุมตัวไว้ย่อมเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้น ๆ การคำนึงถึงปัจจัยที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ภายใต้หลักนิติธรรม (Rule of Law) ก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการชักถาม ผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ทราบถึงปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นซึ่งมีหลายประการ สรุปได้ดังนี้

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการชักถามผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันทร์ และรองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ตันศิริ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถาม เนื่องจากพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐในการประกาศใช้เป็นกรณีพิเศษในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน อันมิใช่การใช้กฎหมายในภาวะปกติเกี่ยวกับเหตุการณ์คดีความมั่นคง กฎหมายดังกล่าวจึงมีการประกาศพื้นที่บังคับใช้กฎหมายเฉพาะบางพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันได้แก่พื้นที่ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอยะนะ อำเภอนาทวี อำเภเทพา และอำเภอบ้านย้อย มิได้ประกาศใช้ในจังหวัดอื่น ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ หากมีการก่อเหตุรุนแรงโดยกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มขบวนการที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนใต้ แต่ได้ก่อเหตุยังจังหวัดอื่น ๆ เช่น จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา หรือในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น แต่พื้นที่ดังกล่าวมิได้มีการประกาศเป็นพื้นที่ใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ในการนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถามตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 นั้นก็จะทำให้ไม่สามารถดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถามได้

ส่วนการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการขอศาลอนุมัติออกหมายจับและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 นั้น แต่ในทางปฏิบัติยังสามารถที่จะควบคุมผู้ต้องสงสัยได้โดยช่องทางการบังคับใช้ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 ซึ่งให้อำนาจฝ่ายทหารในการควบคุมบุคคลใด ๆ ที่เป็นบุคคลต้องสงสัยโดยไม่ต้องขออนุมัติออกหมายจับและควบคุมตัวโดยศาลก่อน จากนั้นจึง มีการขอศาลอนุมัติออกหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เพื่อนำตัวผู้ต้องสงสัยดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการซักถาม ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถามในกรณีนี้จะง่ายกว่าการนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถามโดยวิธีปกติ เพราะผู้ต้องสงสัยเคยถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมาแล้ว จึงเป็นการเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเลือกช่องทางการปฏิบัติโดยวิธีการดังกล่าวมากกว่าการขอศาลอนุมัติออกหมายจับและควบคุมตัวจากศาลก่อนที่จะมีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย ทำให้การนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถามโดยวิธีปกติซึ่งไม่ผ่านการควบคุมตัวโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 มาก่อน จึงมีน้อยมาก

ประเด็นปัญหาที่สองเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการซักถามกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาระเบียบกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ข้อ 5.5 วรรคห้า ให้อำนาจพนักงานสอบสวนสามารถแจ้งข้อกล่าวหาผู้ต้องสงสัยและเข้าทำการควบคุมตัวนำตัวบุคคลต้องสงสัยไปศาล เพื่อขอออกหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 วรรคห้า โดยไม่ต้องออกหมายจับตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในระหว่างที่ผู้ต้องสงสัยนั้นถูกควบคุมตัวเพื่อดำเนิน

กระบวนการชักถาม แต่การขออนุมัติหมายจับบุคคลต้องสงสัยในคดีความมั่นคง ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 นั้น เป็นการควบคุมในฐานะผู้ต้องสงสัยมิใช่ผู้ต้องหา และมีใช้ในฐานะผู้ถูกจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อีกทั้งบุคคลดังกล่าวก็มีผู้ที่กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีเหตุกรณีเร่งด่วนอื่นใดที่ไม่สามารถขออนุมัติหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การควบคุมตัวบุคคลต้องสงสัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 วัตถุประสงค์ก็เพื่อการชักถามและการระงับยับยั้งเหตุการณ์ร้ายแรงฉุกเฉิน

ในส่วนของการกำหนดสถานที่ควบคุมบุคคลต้องสงสัยเพื่อดำเนินกระบวนการชักถามระเบียบกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ข้อ 7 กำหนดสถานที่ควบคุมบุคคลต้องสงสัยเพื่อดำเนินกระบวนการชักถามไว้ 2 แห่ง คือ หน่วยชักถาม หน่วยข่าวกรองทางทหารส่วนหน้า จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯ ซึ่งเป็นหน่วยของทหาร และศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นหน่วยของตำรวจ แต่ไม่มีสถานที่ควบคุมโดยหน่วยของฝ่ายปกครอง ทั้งที่พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 นั้น เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายตำรวจ ฝ่ายทหาร และฝ่ายปกครอง

ประเด็นปัญหาที่สามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขั้นตอนมาตรฐานในการดำเนินกระบวนการชักถาม การปฏิบัติตามขั้นตอนมาตรฐานในการดำเนินกระบวนการชักถาม ยังขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ กล่าวคือ ยังไม่มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการชักถามไว้ให้ครบถ้วนเป็นระบบทั้งที่การดำเนินกระบวนการชักถามถือเป็นหัวใจหลักสำคัญประการหนึ่ง ของการใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 จึงอาจทำให้การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เกิดปัญหาข้อผิดพลาดได้ เนื่องจากการมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอน และสำหรับการดำเนินกระบวนการชักถามในปัจจุบันมีทั้งหน่วยชักถามของทหาร และหน่วยชักถามของตำรวจ อาจมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และในกรณีการปฏิบัติต่อผู้ต้องสงสัยที่แตกต่างกันย่อมทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม และไม่เป็นธรรมได้

นอกจากนี้ การไม่ให้สิทธิในการมีทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย หรือบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ร่วมในการชักถาม อาจส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของถ้อยคำที่ได้มาจากผู้ต้องสงสัยว่ามีได้เกิดขึ้นจากการกระทำที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพหรือไม่ประการใด ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือต่อการคุ้มครองสิทธิบุคคลใด ๆ ตามหลักสิทธิมนุษยชน และสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ในการต่อสู้คดี และการได้รับการอำนวยความสะดวกทางอาญา ทั้งที่การให้มทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย หรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังการชักถามย่อมสามารถช่วยป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ป้องกันปัญหาการซ้อม ทรมานบุคคลใด ๆ ในระหว่างการดำเนินกระบวนการชักถาม และยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้อีกด้วย

การนำตัวผู้ต้องสงสัยนำขึ้นสถานที่ประกอบคำรับตามผลการซักถามโดยพนักงานสอบสวน ซึ่งโดยปกติแล้วการนำขึ้นสถานที่เกิดเหตุจะกระทำเมื่อบุคคลใดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาและได้รับทราบ ข้อกล่าวหา พร้อมทั้งการแจ้งสิทธิตามกฎหมายแล้ว การนำ ผู้ต้องสงสัยไปนำขึ้นสถานที่เกิดเหตุในขณะที่อยู่ในขั้นตอนการดำเนินกระบวนการซักถามนั้น พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ประกอบกับ ระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ก็มีกำหนดถึงเรื่องนี้เอาไว้ว่าให้สามารถกระทำได้หรือไม่ เพียงใด

ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับการนำผลซักถามไปใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา ในชั้นการซักถาม ซึ่งขณะนั้นผู้ต้องสงสัยยังมิได้เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาและมิใช่เป็นผู้ถูกจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดและถ้อยคำรับ อื่น ๆ อาจนำไปเป็นพยานหลักฐานการพิจารณาดีในชั้นศาลได้ แต่จะสามารถรับฟังในฐานะพยานบอกเล่า ที่โดยหลักต้องห้ามมิให้รับฟัง แต่หากเข้ากรณีที่เป็นข้อยกเว้นตามกฎหมาย ได้แก่ ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของ พยานบอกเล่านั้นน่าจะเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ หรือกรณีมีเหตุ จำเป็น เนื่องจากไม่สามารถ นำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่จะให้การ เป็นพยานมาให้ถ้อยคำเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยาน บอกเล่า นั้น ศาลก็สามารถรับฟังพยานบอกเล่าได้ แต่ในกรณีคำรับสารภาพของผู้ต้องสงสัยในคดีความ มั่นคงว่าตนได้กระทำความผิดเกิดปัญหาว่าสามารถรับฟังได้หรือไม่เพราะในขณะที่ดำเนินกระบวนการซักถาม ผู้ต้องสงสัยดังกล่าวมิใช่ผู้ถูกจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ห้ามรับฟังคำรับสารภาพ ของผู้ถูกจับกุม และในการสอบปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการซักถามของพนักงานสอบสวนไว้ เป็นพยานบุคคลอีกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวผู้ต้องสงสัยเอง เนื่องจากในขณะนั้นผู้ต้องสงสัย ยังมิเป็นผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะยังมิได้มีการแจ้ง ข้อกล่าวหาใด ๆ ส่งผลให้ในการสอบปากคำจึงไม่มีการแจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา และไม่มีทนายความ ที่ปรึกษากฎหมาย หรือบุคคลที่ผู้ต้องสงสัยไว้ว่าจะร่วมรับฟังการสอบปากคำ จึงอาจเป็นปัญหากระทบต่อความน่าเชื่อถือและน้ำหนักในการรับฟังถ้อยคำที่ได้ให้ไว้ในการสอบปากคำ โดยพนักงานสอบสวนได้ในชั้นการดำเนินกระบวนการซักถามนี้

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการซักถามผู้ต้องสงสัย ในคดีความมั่นคงในจังหวัดภาคใต้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหานี้ในประเด็นปัญหา ที่ได้วิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถาม

ควรจะมีการแก้ไขพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการนำตัวผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงเข้าสู่กระบวนการซักถาม โดยกำหนดให้มีคำนิยามถึง เหตุคดีความมั่นคง ว่าหมายถึง คดีอาญาประเภทใดบ้าง และควรกำหนดให้ชัดเจนว่า หากเป็นกรณีผู้ต้องสงสัยมิได้เกี่ยวข้องกับเหตุคดีความมั่นคง จะไม่สามารถควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวเข้าสู่ดำเนินกระบวนการซักถามได้ และสำหรับคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจที่ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ประกาศใช้ แต่กลุ่มบุคคลผู้กระทำความผิดหรือพฤติการณ์การกระทำมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีความมั่นคงเชื่อมโยงกับกลุ่มขบวนการก่อการร้ายหรือกลุ่มขบวนการก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรกำหนดให้สามารถนำตัวบุคคลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการซักถามได้

ในกรณีที่บุคคลใดแม้จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุคดีความมั่นคงแต่เป็นบุคคลที่มีหมายจับคดีความมั่นคง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่ก่อนแล้ว แม้เหตุที่ต้องสงสัยภายหลังนั้นจะเป็นคนละเหตุกับหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีอยู่ ก็ควรที่จะกำหนดให้ดำเนินการตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามปกติ โดยจะต้องไม่นำบุคคลนั้นมาควบคุมตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 อีกเพราะถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ต้องหาแล้ว มิใช่เป็นผู้ต้องสงสัย

2. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการซักถามกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

ควรมีการแก้ไขระเบียบกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ข้อ 5.5 วรรคห้า และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้หากปรากฏว่าบุคคลต้องสงสัยที่ถูกควบคุมตัวในระหว่างการซักถามตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาและมีอัตราโทษสูงตามที่กฎหมายกำหนด จะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานขออนุมัติศาลออกหมายจับบุคคลนั้น และให้ดำเนินการจับกุมตัวแจ้งข้อกล่าวหาตามหมายจับและควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในส่วนของการกำหนดสถานที่ควบคุมบุคคลต้องสงสัยเพื่อดำเนินกระบวนการซักถามระเบียบกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ข้อ 7 กำหนดสถานที่ควบคุมบุคคลต้องสงสัยเพื่อดำเนินกระบวนการซักถามไว้ 2 แห่ง คือ หน่วยซักถาม หน่วยข่าวกรองทางทหารส่วนหน้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นหน่วยของทหาร และศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นหน่วยของตำรวจ แต่ไม่มีสถานที่ควบคุมบุคคลต้องสงสัยเพื่อดำเนินกระบวนการซักถามโดย

หน่วยของฝ่ายปกครองแต่อย่างใด จึงควรจะกำหนดให้มีหน่วยชกถามของฝ่ายปกครองเพราะฝ่ายปกครองก็เป็นเจ้าหน้าที่ตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เช่นกัน

3. ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนมาตรฐานในการดำเนินกระบวนการชกถาม

ควรจะมีการแก้ไขพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และระเบียบที่เกี่ยวข้องให้มีการกำหนดขั้นตอนมาตรฐานในการดำเนินกระบวนการชกถามโดยให้มีการกำหนดเรื่อง การให้สิทธิในการมีทนายความ ที่ปรึกษากฎหมาย หรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังในการชกถาม ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยให้การรับสารภาพว่ามีส่วนในการกระทำความผิด หรือในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยร้องขอ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตามหลักสิทธิมนุษยชน

ในกรณีการนำตัวบุคคลต้องสงสัยออกนอกสถานที่ควบคุมเพื่อนำขึ้นสถานที่เกิดเหตุตามคำรับจากผลการชกถาม ควรจะมีการกำหนดให้สามารถกระทำได้ ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยนั้นยินยอมโดยสมัครใจ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการชกถาม ร่วมกับพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีความมั่นคง เป็นผู้มีอำนาจนำตัวบุคคลต้องสงสัยออกนอกสถานที่ควบคุมเพื่อนำขึ้นสถานที่เกิดเหตุตามคำรับ โดยกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมด้วยได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา หรือบุคคลที่ผู้ต้องสงสัยนั้นไว้วางใจร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อร่วมเป็นสักขีพยานและเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัย และเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ของเจ้าหน้าที่ในการนำผู้ต้องสงสัยไปนำขึ้นสถานที่ประกอบตามคำรับของผู้ต้องสงสัยนั้น

ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมมีเหตุจำเป็นที่จะต้องได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ควรจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการขออนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวได้ โดยกำหนดวิธีการ เหตุผลความจำเป็นที่จะต้องได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว และให้ศาลเป็นผู้พิจารณาถ่วงถ่วงและอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามคำร้องขอ

4. ปัญหาเกี่ยวกับการนำผลชกถามไปใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา

ควรจะต้องมีการแก้ไขพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ให้มีการกำหนดให้การดำเนินกระบวนการชกถามต้องมีการแจ้งเหตุต้องสงสัยในคดีความมั่นคงก่อนเริ่มมีการชกถามจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำการชกถาม การแจ้งสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย ตลอดจนการแจ้งให้ทราบถึงกรณีที่ผู้ต้องสงสัยจะต้องถูกดำเนินคดีอาญาในผลของการกระทำที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับคดีความมั่นคง หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการชกถาม ทั้งนี้หากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการชกถามผู้ต้องสงสัยทั้งระบบ ได้ปฏิบัติตามหลักการของกฎหมายและไม่เป็นการละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชน กระบวนการที่กระทำถูกต้องภายใต้กฎหมายนี้ก็จะมีความน่าเชื่อถือ แม้ผลการชกถามผู้ต้องสงสัยจะเป็นเพียงพยานบอกเล่า แต่การบอกเล่านั้นเกิดโดยสมัครใจ และถูกต้องตามกระบวนการของกฎหมายมุ่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำหนักความน่าเชื่อถือ

ก็ควรจะมากกว่าพยานบอกเล่าโดยทั่วไป และในการดำเนินกระบวนการซักถามควรจะกำหนดให้มีการบันทึกภาพ และเสียง (วิดีโอ) ไว้เป็นหลักฐานประกอบในสำนวนการสอบสวนเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานด้วยก็จะทำให้ผลการซักถามนั้นมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. **หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556.

คณิง ฤาไชย. **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและ

เอกสารการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. **หลักและทฤษฎีการสอบสวน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พิมพ์อักษร, 2550.

จรัญ โฆษณานันท์. **บริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ของอุดมการณ์ หลักนิติธรรม (Historico - Societal**

Context of the Rule of Law Ideology). โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

จรัญ ภักดีธนากุล. **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนัก

อบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2559.

ธานัท มิ่งทองคำ. **การจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในภาวะ**

ฉุกเฉิน พ.ศ.2548. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2557.

พล.ต.ต.พัฒน์วรุ อังคะนาวัน. **กฎหมายพิเศษสำหรับการสอบสวนคดีความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดน**

ภาคใต้. งานวิจัยส่วนบุคคลหลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 60. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2560.